

Cuprins

Lista abrevierilor	11
Cuvânt-înainte	13

Partea întâi **FUNDAMENTE ALE INTEGRĂRII EUROPENE**

I. Fundamentele teoretice ale integrării	17
I.1. Teoria comerțului internațional	17
I.2. Integrarea incipientă: teoria uniunii vamale	23
I.3. Fazele integrării	28
I.4. Integrarea avansată: convergența și zona monetară optimă	30
I.4.1. Convergența și criteriile de convergență	30
I.4.1.1. Generalități	30
I.4.1.2. Convergența nominală: criteriile de convergență în Zona Euro	31
I.4.1.3. Convergența reală	34
I.4.1.4. Câteva concluzii și observații	36
I.4.2. Zona monetară optimă	37
I.4.2.1. Zona monetară optimă, „ancora nominală” și Sistemul Monetar Internațional	37
I.4.2.2. Alte aspecte ale ZMO	41
I.4.2.3. UE nu este (încă) o zonă monetară optimă	42
I.5. Alte repere teoretice: modelul social european, dezvoltarea durabilă și regionalizarea	43
I.5.1. Modelul social european	44
I.5.2. Dezvoltarea durabilă, regionalismul, regionalizarea și dezvoltarea regională	47
I.5.2.1. Dezvoltarea durabilă	47
I.5.2.2. Regionalism, regionalizare și dezvoltare regională	49
I.5.2.2.1. Istoricul regionalismului	49
I.5.2.2.2. Regionalism, regionalizare și politica aferentă în cadrul UE	50
I.5.2.2.3. Regiuni și dezvoltare regională	51
I.5.2.2.4. Euroregiunile	52
II. Fundamente pragmatice ale integrării: Politica Agricolă Comunitară (PAC)	53
II.1. Istoricul (constituirii și dezvoltării) PAC	54
II.2. Condițiile internaționale. PAC, GATT și WTO	57

II.3. PAC și „acquis-ul comunitar”.....	59
II.4. Funcționarea PAC – instrumentarul de bază	59
II.4.1. Organizațiile comune de piață	60
II.4.2. Dezvoltarea rurală.....	62
II.5. Finanțarea PAC.....	63
II.6. PAC: semnificația în contextul integrării europene.....	64
III. Integrarea neeuropeană.....	65
Teme pentru referat	66

Partea a doua
SCURTĂ ISTORIE ȘI ETAPIZARE
A INTEGRĂRII EUROPENE

I. Momente, intervale, evenimente	68
I.1. Anii patruzeci: Planul Marshall.....	68
I.2. Anii cincizeci: CECO, EURATOM și Tratatul de la Roma	69
I.3. Anii șaizeci: AELS, OCDE, CE, PAC și aderarea Marii Britanii	69
I.4. Anii șaptezeci: „Șarpele Monetar” și Sistemul Monetar European.....	72
I.5. Anii optzeci: piața europeană unică	73
I.6. Anii nouăzeci: Tratatul Uniunii.....	76
I.7. 1 ianuarie 1999: moneda euro și „Euroland”	80
I.8. Până la moneda europeană efectivă.....	81
I.9. 1 ianuarie 2002: moneda efectivă.....	83
I.10. Desăvârșirea Uniunii Economice și Monetare (UEM).....	85
Teme pentru referat	86

Partea a treia
ECONOMIA EUROPEANĂ ÎN ACTUALITATE.
CÂTEVA COORDONATE DESCRIPTIVE

I. Situația economică și perspective imediate ale Uniunii Economice și Monetare (UEM).....	89
I.1. Tabloul general	89
I.2. Riscuri potențiale	93
I.3. O „cultură a stabilității”	95
I.4. Studiu de caz: creștere economică, șomaj, substituția factorilor de producție, rețehnologizare, nivelul salariilor și piața muncii, excluziune socială.....	95
Temă pentru referat	98
II. Piața muncii și salariile în țările Uniunii Europene. Politici specifice.....	99
II.1. „Sfidarea” ocupării	99
II.2. Salarizarea.....	99

II.3. Șomajul și provocarea combaterii șomajului.....	101
II.4. Politici specifice de ameliorare a pieței muncii și de salarizare	102
II.4.1. Direcții ale politicilor	103
II.4.2. Frânarea substituției capital-muncă.....	105
II.4.3. Timpul de lucru	109
II.5. Scenarii ale pieței muncii.....	111
Teme pentru referat	112
III. Piața financiară europeană.....	113
III.1. Premise de impact	113
III.2. Piața obligatară.....	114
III.3. Stabilimentele de piață europene.....	115
III.3.1. Stabilimentele financiare	115
III.3.2. Băncile	116
III.4. Armonizarea regulilor	116
III.5. Diversificarea portofoliilor private.....	117
III.6. Rolul autorităților – condiții bine pregătite economic.....	118
III.6.1. Factori principali.....	118
III.6.2. Crearea unei piețe largi, profunde și de lichiditate înaltă. Cooperarea dintre piețe.....	120
III.7. Alte așteptări.....	121
III.8. O cuantificare a impactului integrării financiare.....	122
Teme pentru referat	122
IV. Investițiile străine directe (ISD) și integrarea economică europeană.....	123
IV.1. Integrarea regională și condiția ISD.....	123
IV.2. Investițiile străine directe și comerțul european. „Lanțul valoric” și comerțul UE.....	127
IV.3. Teorii mai vechi și mai noi despre integrare și investiții străine directe	129
IV.4. Efectele programului implementării pieței unice (IMP) asupra investițiilor străine directe în UE.....	130
IV.5. Investițiile străine directe și Uniunea Monetară.....	133
IV.6. Câteva date. Situația țărilor UE în fluxul mondial	134
Teme pentru referat	137
V. Migrația internațională a forței de muncă.....	138
V.1. Aprecieri și evaluări. Precizări și restricții de înțelegere	138
V.2. Teorie și fapte privind migrația internațională a forței de muncă (MIFM) și relația ei cu investițiile străine directe (ISD)	139
V.2.1. Fundamente clasice și neoclasice	139
V.2.2. Specificul forței de muncă în economia internațională.....	140
V.2.3. ISD și MIFM: combinarea factorilor de producție capital și muncă, în plan internațional	141
V.2.4. Țara de origine și țara gazdă pentru ISD și MIFM. Emigrație și imigrație	143
V.3. Probleme proprii contextului integraționist european	145

Teme pentru referat	146
VI. Uniunea Monetară: moneda euro	147
VI.1. Moneda euro și Sistemul Monetar Internațional.....	147
VI.2. Beneficiile și costurile Uniunii Monetare.....	147
VI.2.1. Beneficiile	147
VI.2.2. Costurile Uniunii Monetare.....	148
VI.3. Europa și Parlamentul European.....	152
VI.4. Adăitional monedei unice europene: Mecanismul Cursului de Schimb (ERM II)	153
VI.5. Altă consecință: de la fostul franc francez.....	156
Teme pentru referat	159

Partea a patra **CADRUL POLITICILOR UNIUNII EUROPENE**

I. Politicile economice	162
I.1. Exigențe ale politicilor	162
I.2. Politici economice, legislație și instituții ale Uniunii și Zonei Euro	162
I.2.1. Productivitate, ocupare, salarizare, protecție socială și piața muncii.....	163
I.2.2. Politica monetară și politica fiscală	167
I.2.2.1. Institutul Monetar European (IME)	167
I.2.2.2. Banca Centrală Europeană (BCE) și Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC)	169
I.2.2.3. Politica de schimb a BCE	172
I.2.2.4. Alte aspecte.....	173
I.2.3. Politica bugetară și bugetul Uniunii	174
I.2.4. Politicile structurale.....	177
I.2.4.1. Instrumentele politicilor structurale	177
I.2.4.2. Fondurile structurale	177
I.2.4.3. Priorități și reforme în politicile regionale și legate de fondurile structurale	181
I.2.4.4. Noua abordare a instrumentelor structurale (the new approach).....	181
I.2.5. Politica concurențială	183
I.2.6. Alte aspecte ale politicilor europene	187
I.3. Integrarea politicilor economice.....	191
Teme pentru referat	193
II. Extinderea Uniunii Economice și Monetare. Procesul de aderare a statelor candidate.....	194
II.1. Condițiile aderării la Uniune.....	194
II.2. Primele două faze.....	195
II.3. Intrarea în faza a treia. Respectarea condițiilor Tratatului.....	197
II.4. Convenția Schengen	198

III. Relațiile externe ale UE, Conferința interguvernamentală, Securitatea și politica externă comună	198
III.1. Elementele relațiilor externe ale Uniunii Europene	198
III.1.1. Mediterana	198
III.1.2. Asia	199
III.1.3. America Latină și Caraibe	199
III.1.4. Canada	199
III.1.5. Statele Unite ale Americii.....	200
III.1.6. Europa Centrală și de Est.....	200
III.2. Conferința interguvernamentală.....	201
III.3. Securitatea și politica externă comună.....	201
Teme pentru referat	202

Partea a cincea

PERSPECTIVE ALE UNIUNII EUROPENE ȘI MONEDEI EURO

I. Altele despre integrare și Uniune	204
I.1. De dragul viitorului, a privi întâi în trecut	204
I.2. Întâi de toate, o performanță financiară	205
I.3. Extinderea – o chestiune cu două tășuri.....	206
I.4. Un tablou monetar al lumii, în sfârșit mai omogen și mai transparent	207
I.5. Lumea va fi alta, iar jocurile intermonetare se vor schimba	208
I.6. Uniune monetară, fără uniune fiscală?!	208
I.7. O ruptură între opțiunile guvernanților de la Bruxelles și cele ale popoarelor europene.....	209
I.8. Alte critici	210
I.9. „Costul non-Uniunii”	212
Bibliografie	213

Anexe

I. Istoria Uniunii Europene (economice și monetare) în date	221
II. Valoarea euro	229
III. Euro – Glosar.....	230
Contents	237